

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๑๓

วันพุธ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายจรูญ สิมเสถียร	โฆษกกรรมการ
๕. นางกฤษณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๗. นายธีรชัย ณ นคร	กรรมการ
๘. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๙. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๐. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๑. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๒. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๓. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๔. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๕. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๖. นายปรกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายอุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)
๒. นางจรี วิจิตรวาทการ	(ลาการประชุม)
๓. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	(ลาการประชุม)
๔. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวราห์ เห่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นายณัฐภูมิ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีเยียร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๒. นางสาวจิระ พุ่มพวง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๑๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๑๒ วันอังคาร ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ประธานกรรมการหารือที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการพิจารณาบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยที่ประชุมควรพิจารณาเฉพาะหลักการของร่างมาตราต่างๆ ว่าควรบัญญัติหลักการในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นำไปยกร่างบทบัญญัติแล้วนำเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๑๑๔ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา ๑๑๔

“มาตรา ๑๑๔ ให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้พรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้มีสมาชิก สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และจัดให้มีทุนประเดิมพรรคการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้ครบถ้วนตามวรรคสอง ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพพรรคการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นเกินหนึ่งร้อยคนและไม่มีสาขาพรรคการเมืองในจังหวัดนั้น ต้องแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ได้กำหนดไว้ในร่างมาตราใด

นายพัชโรดม ลิ้มปิยะธีร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการเรื่องการแต่งตั้งตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๙ วรรคสอง ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ ควรบัญญัติหลักการในลักษณะดังต่อไปนี้

“(๑) พรรคการเมืองต้องส่งทะเบียนสมาชิกที่เป็นข้อมูลปัจจุบันต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายใน

(๒) จัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ตามมาตรา ๒๙ ภายใน (สาขาพรรคการเมืองที่ตั้งอยู่แล้วให้ใช้ได้)

(๓) จัดให้มีทุนประเดิมพรรคการเมืองตามมาตรา ภายใน ถ้าพรรคการเมืองมีทุนประเดิมพรรคการเมืองอยู่แล้วให้แจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมหลักฐาน ภายใน ส่วนพรรคการเมืองจะกันเงินที่มีอยู่ แยกไว้เป็นทุนประเดิมพรรคการเมือง ก็ได้

(๔) จัดให้สมาชิกชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลา และแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมหลักฐาน

(๕) จัดให้มีการประชุมใหญ่และเลือกหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง และปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมือง ภายใน”

ส่วนความมุ่งหมายของการยกร่างบทบัญญัติวรรคสามของร่างมาตรา ๑๑๔ มีวัตถุประสงค์หลักต้องการให้พรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามสิ้นสภาพพรรคการเมืองใช่หรือไม่ เหตุใดจึงไม่กำหนดเฉพาะกรณีห้ามไม่ให้พรรคการเมืองส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสามของร่างมาตรานี้ เป็นการกำหนดให้พรรคการเมืองที่ไม่ดำเนินการให้มีสมาชิก สาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด และการอื่นตามที่กำหนด ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพการเป็นพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการกำหนดเกี่ยวกับคุณสมบัติของพรรคการเมืองที่จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าว

- เรื่องการกระทำใด ๆ ที่มีผลทำให้พรรคการเมืองถูกห้ามไม่ให้ส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๑๖ แล้ว สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ พรรคการเมืองจะต้องจัดให้มีหรือปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมืองภายในหกสัปดาห์ และดำเนินการจัดทำทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองและส่งทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองภายในหกสัปดาห์นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ดังนั้น พรรคการเมืองใดไม่ปฏิบัติตามร่างมาตรา ๑๑๔ หรือร่างมาตรา ๑๑๖ พรรคการเมืองนั้นจะไม่สามารถส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับได้

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ที่ประชุมคณะอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้มีการหารือเกี่ยวกับประเด็นเรื่ององค์กรใดจะเป็นองค์กรที่มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยว่าข้อบังคับพรรคการเมืองที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีวิธีการดำเนินการอย่างไร

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการวินิจฉัยว่าข้อบังคับพรรคการเมืองขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติว่าข้อบังคับพรรคการเมืองใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าข้อบังคับพรรคการเมืองขัดต่อรัฐธรรมนูญ รวมทั้งพรรคการเมืองก็มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้พิจารณาและมีคำวินิจฉัยว่าข้อบังคับพรรคการเมืองของตนขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า กรณีที่พรรคการเมืองปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมืองแล้วจัดส่งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันสุดท้ายของกำหนดระยะเวลา หากปรากฏว่าข้อบังคับพรรคการเมืองดังกล่าวมีเนื้อหาขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว จะมีผลอย่างไร

ประธานกรรมการชี้แจงว่า เมื่อพรรคการเมืองจัดส่งข้อบังคับพรรคการเมืองที่มีเนื้อหาขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยังไม่ถือว่าข้อบังคับพรรคการเมืองดังกล่าวได้มีการยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้อำนาจแก่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณาข้อบังคับพรรคการเมือง เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อบังคับพรรคการเมืองดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรายงานให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบเพื่อแจ้งให้พรรคการเมืองดำเนินการแก้ไขภายในกำหนดระยะเวลาที่กำหนด เมื่อพรรคการเมืองได้แก้ไขข้อบังคับพรรคการเมืองให้

ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการรับจดทะเบียนพรรคการเมืองต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อบังคับพรรคการเมืองดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว มาตรการดำเนินการต่อกรณีดังกล่าวได้กำหนดไว้ในร่างมาตราใดของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายพิชโรดม ลิ้มปิษฐีธร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๓๔ ของร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดเรื่องการเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อบังคับไว้ ดังนี้

“มาตรา ๓๔ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ หรือรายการตาม มาตรา ๑๑/๑ (๔) ที่จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนหรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ตามมาตรา ๓๖ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือรู้เหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งจะยังไม่ผลจนกว่านายทะเบียนจะได้รับการแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

การแก้ไขรายการที่ได้ประกาศไว้ตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการของร่างมาตรา ๓๔ ของร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดไว้สำหรับกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองแล้วไม่ดำเนินการแจ้งการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมืองนั้นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ส่วนประเด็นที่นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้สอบถามนั้น เป็นกรณีพรรคการเมืองเสนอข้อบังคับพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติว่าข้อบังคับพรรคการเมืองดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือขัดต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งประเด็นดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรการดำเนินการสำหรับกรณีดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ดังนั้น คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ควรพิจารณาเพิ่มเติมว่าจะบัญญัติหลักการดังกล่าวไว้ในร่างมาตราใดรวมทั้งหลักการเพื่อรองรับในกรณีที่มีปัญหาว่ากรรมการการเลือกตั้งผู้ใดขาดคุณสมบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ควรกำหนดให้องค์กรใดหรือบุคคลใดเป็นผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยหรืออาจกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้มีหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญสำหรับกรณีดังกล่าวก็ได้ เนื่องจากร่างมาตรา ๒๐๘ วรรคสี่ของร่างรัฐธรรมนูญ กำหนดไว้แต่เพียงว่าการร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัย ให้เป็นไปตามหลักการและวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า บุคคลใดมีหน้าที่และอำนาจในการร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญกรณีพบว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดขาดคุณสมบัตินั้น ได้กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยกำหนดให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเสนอเรื่องต่อประธานกรรมการ

สรรหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการร้องขอหากมีหลักฐานตามสมควรว่ากรรมการการเลือกตั้งผู้ใดต้องพ้นจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า มาตรา ๒๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา รวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๓๐ และให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในวรรคสองของร่างมาตรา ๑๑๔ ควรบัญญัติในลักษณะว่า ระยะเวลาข้างต้นพรรคการเมืองอาจขอขยายได้แต่ไม่เกินสองปี เมื่อครบสองปีแล้ว จึงให้สิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง トラบใดที่พรรคการเมืองยังไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในร่างมาตรา ๑๑๔ และร่างมาตรา ๑๑๖ ย่อมไม่มีสิทธิส่งสมาชิกลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ ส่วนเรื่องการวินิจฉัยเรื่องใดๆ ที่มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อสั่งการ เมื่อคณะกรรมการเลือกตั้งสั่งการแล้ว ผู้เกี่ยวข้องอาจโต้แย้งคำสั่งต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ส่วนประเด็นเรื่องระยะเวลาที่กำหนดนั้น สามารถขยายออกได้โดยไม่จำกัดจำนวนครั้ง ทั้งนี้ ระยะเวลาในการขอยุ่จะต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาสองปี หากพรรคการเมืองยังจัดทำข้อบังคับพรรคการเมืองไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว จะส่งผลให้พรรคการเมืองนั้นไม่สามารถส่งสมาชิกลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งครั้งแรกได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า มาตรา ๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดหลักการสำคัญในเรื่องการจดทะเบียนเพื่อขอจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” นอกจากนั้น พรรคการเมืองจะต้องหาสมาชิกให้ได้จำนวนห้าพันคนภายในระยะเวลาหนึ่งปี หากไม่สามารถดำเนินการภายในระยะเวลาดังกล่าวได้ ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ซึ่งในประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการควรนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณาเทียบเคียงกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ได้

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ครบถ้วน” ใน (๔) หมายรวมถึงคำว่า “ความถูกต้อง” ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความหมายของคำว่า “ครบถ้วน” ตามที่กำหนดไว้ใน (๔) นั้น หมายรวมถึงความว่า “ความถูกต้อง” ด้วย ดังนั้น หลักการใน (๔) ควรบัญญัติในลักษณะว่า จัดให้สมาชิกชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลา และแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าสมาชิกในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

- มีกรรมการแสดงความเห็นสนับสนุนหลักคิดเรื่องกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัย หากพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ควรกำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีใดอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

และกรณีใดอยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ โดยบัญญัติหลักการดังกล่าวเป็นร่างมาตรา ๑๖/๑ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าวว่าควรมีการกำหนดไว้ให้ชัดเจนว่ากรณีใดอยู่ในเขตอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยของศาลใด โดยอาจนำไปกำหนดไว้เป็นมาตราเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนขอให้เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการตรวจสอบเงื่อนไขเวลาของการดำเนินงานของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามร่างรัฐธรรมนูญว่า กำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานไว้อย่างไร เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ส่วนการกำหนดเรื่องเงินทุนประเดิมพรรคการเมืองนั้นจะไม่เกิดปัญหาต่อพรรคการเมือง เนื่องจากในขั้นตอนการขอจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองนั้นต้องมีสมาชิกจำนวนห้าร้อยคนขึ้นไป ซึ่งพรรคการเมืองก็จะเก็บจากสมาชิกคนละสองพันบาทเพื่อเป็นเงินทุนประเดิมซึ่งเป็นจำนวนเงินที่ไม่สูงมากนัก ส่วนกรณีสมาชิกในปัจจุบันต้องชำระค่าสมาชิกก่อนจึงจะถือว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ยังไม่มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และตั้งข้อสังเกตว่า การกำหนดความว่า “จัดให้สมาชิกชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วน” พรรคการเมืองจะต้องเก็บค่าสมาชิกย้อนหลังใช้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การออกข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้น ในร่างมาตรา ๑๓ ได้กำหนดหลักการสำคัญว่าข้อบังคับพรรคการเมืองจะต้องไม่มีลักษณะขัดหรือแย้งต่อหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยข้อบังคับพรรคการเมืองต้องกำหนดเรื่องรายได้ของพรรคการเมือง และการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมค่าบำรุงพรรคการเมืองซึ่งต้องไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาทไว้ในข้อบังคับพรรคการเมืองด้วย

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เรียกเก็บเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกพรรคในอดีตด้วย อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากค่าบำรุงพรรคการเมืองที่เรียกเก็บจากสมาชิคนั้น ถือว่าเป็นเงินรายได้ของพรรคการเมืองซึ่งเป็นการยากต่อการค้นหาหลักฐานเพื่อนำมาชี้แจง เพราะพรรคการเมืองได้ใช้จ่ายเงินในกิจการของพรรคการเมืองไปแล้ว ประกอบกับได้ทราบข้อมูลว่าปัจจุบันมีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวเท่านั้นที่มีเงินทุนประเดิมพรรคการเมือง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า หากกำหนดให้พรรคการเมืองสามารถเก็บค่าสมาชิกพรรคย้อนหลัง อาจเกิดปัญหาทางปฏิบัติต่อพรรคการเมืองได้ ดังนั้น ควรกำหนดให้เก็บค่าสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกในปัจจุบันเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้พรรคการเมืองเรียกเก็บเงินค่าบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกพรรคที่เป็นสมาชิกพรรคในวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้มีผลใช้บังคับเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองในปีที่แล้วถือว่าผู้นั้นมีสถานะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองต่อไป หากในปีถัดไปสมาชิคนั้นไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองจะถือว่าสมาชิคนั้นสิ้นสภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือไม่

นายประพันธ์ นายโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๒๓ (๓) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การสิ้นสภาพการเป็นสมาชิกพรรค กรณีไม่ชำระค่าสมาชิกพรรคติดต่อกันสองปี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดประเภทของสมาชิกพรรคการเมืองไว้เป็นสองประเภท คือประเภทที่หนึ่ง สมาชิกที่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง ซึ่งสมาชิกประเภทนี้จะได้รับสิทธิพิเศษ และประเภทที่สอง สมาชิกประเภทที่ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง

- สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองควรแยกออกจากการสิ้นสุดสภาพของพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า สถานะความเป็นพรรคการเมืองนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับสมาชิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ ภายหลังจากสมาชิกพรรคการเมืองได้สมัครเป็นสมาชิกแล้ว ต่อมาได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกจนทำให้พรรคการเมืองนั้นมีสมาชิกน้อยกว่าห้าร้อยคน ย่อมส่งผลให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วย ดังนั้น ร่างมาตรา ๑๑๔ ควรบัญญัติหลักการเพิ่มเติมในลักษณะว่า จัดให้สมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวัน และแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าสมาชิกในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดหลักการในเรื่องการเก็บเงินค่าสมาชิกพรรคการเมือง ให้มีการจ่ายในลักษณะปีต่อปี ส่วนสมาชิกผู้ที่ไม่จ่ายค่าสมาชิกพรรคการเมืองในปีใดก็ให้สิ้นสุดสภาพการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองในปีนั้น

- เรื่องการสิ้นสุดสภาพพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๗๘ (๓) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ควรกำหนดมาตรการบังคับให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นตามจำนวนที่กำหนดไว้ หากพรรคการเมืองใดไม่สามารถดำเนินการหาสมาชิกพรรคการเมืองให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นได้ตามที่กำหนดเป็นระยะเวลาสองปีติดต่อกัน ให้พรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองไป ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาของพรรคการเมือง รวมถึงจะส่งผลให้พรรคการเมืองได้รับเงินค่าสมาชิกพรรคการเมืองและเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดหลักการในลักษณะดังกล่าว อาจเกิดปัญหาทางปฏิบัติ ทั้งนี้ สอบถามว่า พรรคการเมืองสามารถกำหนดข้อบังคับพรรคการเมืองให้แตกต่างกับหลักการในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้หรือไม่ เช่น ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดสมาชิกภาพหากไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองติดต่อกันสองปี แต่พรรคการเมืองไปกำหนดข้อบังคับว่า สมาชิกพรรคการเมืองสิ้นสุดสมาชิกภาพหากไม่ชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองแม้เพียงหนึ่งปี เป็นต้น พรรคการเมืองสามารถกระทำได้หรือไม่

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ร่างมาตรา ๒๓ (๓) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ กำหนดหลักการเรื่องข้อบังคับพรรคการเมืองว่าอย่างน้อยต้องกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองที่ไม่ชำระค่าบำรุงพรรคติดต่อกันสองปีต้องสิ้นสุดสมาชิกภาพ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๑๑๔ (๔) ควรกำหนดหลักการในลักษณะว่า “จัดให้สมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่... และแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าสมาชิกในปีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ” ทั้งนี้ สอบถามว่าค่าสมาชิกพรรคการเมืองนั้นมีการกำหนดไว้หรือไม่ ว่าต้องมีจำนวนขั้นต่ำเท่าใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ค่าสมาชิกพรรคการเมืองนั้นมีการกำหนดไว้ว่าต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท

- พรรคการเมืองสามารถจ่ายเงินค่าสมาชิกให้แทนสมาชิกพรรคการเมืองได้หรือไม่

- การที่พรรคการเมืองจ่ายค่าสมาชิกพรรคแทนสมาชิกพรรคการเมืองนั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย และมีการกำหนดบทลงโทษไว้

- หากพรรคการเมืองไม่สามารถจัดให้สมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวันนั้น จะมีผลทางกฎหมายอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองนั้นก็เลยไม่สามารถส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองจัดให้สมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบวัน อาจส่งผลกระทบต่อพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีจำนวนสมาชิกมากจะไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้สมาชิกพรรคการเมืองต้องจ่ายค่าสมาชิกมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองมีความเป็นเจ้าของพรรคการเมืองและมีบทบาทในพรรคการเมืองมากขึ้น ส่วนการกำหนดว่า ถ้าพรรคการเมืองไม่สามารถจัดให้สมาชิกไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งชำระค่าสมาชิกให้ครบถ้วนภายในเวลาที่กำหนดแล้วทำให้พรรคการเมืองนั้นไม่สามารถส่งสมาชิกลงรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น จะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า รัฐธรรมนูญกำหนดหลักการไว้ว่า ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

- การกำหนดจำนวนสัดส่วนของการชำระค่าสมาชิกไว้อาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองหรือความเป็นเจ้าของพรรคการเมืองของประชาชน ดังนั้น ควรกำหนดว่า หากสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดไม่จ่ายค่าสมาชิกย้อนสิ้นสุดสมาชิกภาพไป แต่การชำระค่าสมาชิกนั้น อาจกำหนดให้มีการแบ่งจ่ายเป็นงวด ๆ ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติพรรคการเมืองอาจจะเห็นด้วยกับการให้สมาชิกสิ้นสุดสมาชิกภาพจากการไม่ชำระค่าสมาชิก จนทำให้มีสมาชิกเหลือจำนวนขั้นต่ำเพียงจำนวนห้าร้อยคน ตามที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองจะได้ไม่ต้องชำระค่าสมาชิกแทนสมาชิกในจำนวนมาก ๆ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จากการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนพรรคการเมืองที่ผ่านมา มีตัวแทนพรรคการเมืองหลายพรรคเสนอให้มีการยกเลิกระบบสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิมทั้งหมด แล้วดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับระบบสมาชิกพรรคการเมืองขึ้นใหม่ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำของสมาชิกพรรคการเมือง ปัญหาความซ้ำซ้อนของการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง รวมถึงปัญหาบุคคลผู้มิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแต่ถูกนำรายชื่อมาแอบอ้างว่าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยบุคคลดังกล่าวมิได้ยินยอมหรือสมัครใจ ซึ่งประเด็นนี้มีประชาชนเสนอให้มีการกำหนดให้พรรคการเมืองมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนทราบว่าตนเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เช่น การออกบัตรสมาชิกพรรคการเมืองให้กับสมาชิกพรรคการเมือง เป็นต้น

- จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้เสนอให้มีการระบุข้อมูลการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ในบัตรประจำตัวประชาชนและควรกำหนดให้ผู้ที่ต้องการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องเป็นผู้มีอุดมการณ์เดียวกันกับพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ซึ่งอาจต้องมีการทดสอบ aptitude test เพื่อทดสอบทัศนคติ และผู้ที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับพรรคการเมืองด้วย นอกจากนี้ มีข้อเสนอให้พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกอย่างน้อยจำนวนห้าพันคน รวมทั้งกำหนดให้มีผู้รับรองบุคคลที่จะสมัครสมาชิกพรรคการเมืองด้วย เพื่อให้ได้ผู้ที่ต้องการสมัครเป็นสมาชิก

พรรคการเมืองอย่างแท้จริง และเป็นการแก้ไขปัญหาการนำรายชื่อผู้อื่นมาแอบอ้างโดยที่บุคคลดังกล่าวมิได้ยินยอมหรือสมัครใจ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการในมาตรา ๑๑๔ (๔) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ควรบัญญัติในลักษณะว่า จัดให้สมาชิกที่ประสงค์จะยังเป็นสมาชิกอยู่ชำระค่าสมาชิกภายในเวลาหนึ่งร้อยห้าสิบบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ผู้ซึ่งไม่ชำระค่าสมาชิกให้ถือว่าประสงค์จะลาออกจากพรรค... และให้พรรคแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบพร้อมด้วยหลักฐานแสดงการชำระค่าสมาชิกในปีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ และให้ถือว่าพรรคการเมืองมีสมาชิกอยู่เท่าจำนวนที่มีหลักฐานการชำระค่าสมาชิก ถ้ามีสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าร้อยคนให้พรรคการเมืองสิ้นสุดสภาพ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เหลืออยู่ต้องมีจำนวนถึงห้าร้อยคน มิฉะนั้น พรรคการเมืองอาจต้องสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามร่างมาตรา ๗๘ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นข้อเสนอของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นหลักการเดียวกับที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

- ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งจะกำหนดไว้ว่า วันที่ ๗ มกราคมของทุก ๆ ปี พรรคการเมืองจะต้องแจ้งความมีอยู่จริงของสมาชิกพรรคการเมืองต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้ทราบว่า มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองครบจำนวนห้าพันคนหรือไม่ หากมีจำนวนไม่ครบพรรคการเมืองต้องสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ตามหลักการที่เสนอไว้ข้างต้นจะส่งผลให้พรรคการเมืองมีขนาดเล็กกลงหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การแก้ไขปัญหามาตามข้อสังเกตของประธานกรรมการข้างต้น ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นตามจำนวนที่กำหนดอย่างน้อยทุกหนึ่งปีหรือทุกสองปี

- ตามมาตรา ๗๓/๑ (๒) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กำหนดหลักการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่พรรคการเมืองไว้เป็นจำนวนร้อยละห้าสิบตามอัตราส่วนระหว่างจำนวนเงินค่าบำรุงและค่าสมาชิกพรรคการเมืองที่พรรคการเมืองได้รับ ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้พรรคการเมืองมีความพยายามในการจัดหาสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นด้วย

- ข้อบังคับพรรคการเมืองสามารถกำหนดให้มีสมาชิกพรรคการเมืองหลายประเภทได้หรือไม่ เช่น สมาชิกกิตติมศักดิ์ สมาชิกถาวร เป็นต้น และอาจกำหนดให้เฉพาะสมาชิกที่จ่ายเงินค่าบำรุงและค่าสมาชิกพรรคการเมืองเท่านั้นที่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือเข้าร่วมกิจกรรมบางอย่างของพรรคการเมืองได้ เป็นต้น

- การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี ไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนดในทางปฏิบัติอาจเกิดขึ้นได้ยาก และเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งการเพิ่มจำนวนสมาชิกก็อาจจะหยุดอยู่กับที่โดยอัตโนมัติ อีกทั้งสถานการณ์การเมืองของประเทศไทยก็อาจจะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาโดยประชาชนอาจเกิดความเบื่อหน่ายการเมืองจนผู้ที่เป็สมาชิกพรรคการเมืองลาออกจากพรรคการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้พรรคการเมืองไม่อาจปฏิบัติตามหลักการที่กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการจัดให้มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ได้

ประธานกรรมการสอบว่า ควรกำหนดให้พรรคการเมืองที่มีจำนวนสมาชิกห้าร้อยคนต้องดำเนินการให้มีจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ตามจำนวนที่กำหนด จนมีจำนวนครบห้าพันคนหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าห้าพันคนตั้งแต่ตอนจัดตั้งพรรคการเมืองในครั้งแรกและพรรคการเมืองต้องคงจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองให้คงเหลืออยู่ไม่น้อยกว่าจำนวนห้าพันคน มิฉะนั้น ต้องสันนิษฐานความเป็นพรรคการเมืองนั้น มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยผู้สนับสนุนพรรคการเมืองอาจไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการเมืองของประเทศไทย

- จากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่จังหวัดอุบลราชธานีมีผู้เสนอให้บุคคลหนึ่งสามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้มากกว่าหนึ่งพรรคการเมืองด้วย และควรมีการกำหนดข้อกำหนดการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองให้ชัดเจนเนื่องจากในอดีตกระทำได้ยาก โดยอาจกำหนดให้สามารถลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองผ่านทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับและให้มีผลเมื่อไปถึงพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองที่ผ่านมาได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับการลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองไว้ตามที่ผู้เสนอมาข้างต้น แต่ในทางปฏิบัติการลาออกสมาชิกจะต้องได้รับอนุญาตจากพรรคการเมืองที่เป็นสมาชิกก่อน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในอดีตเคยมีการกำหนดให้บุคคลคนหนึ่งสามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้มากกว่าหนึ่งพรรคการเมือง แต่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียว มิฉะนั้น ความเป็นสมาชิกภาพต้องสิ้นสุดลงทุกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก

- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มีโครงสร้างคล้ายกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ กล่าวคือ รัฐบาลมีความเข้มแข็งเพียงแต่มีลักษณะเป็นรัฐบาลผสมมากขึ้นเท่านั้น ส่วนร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต้องการให้เกิดการประนีประนอมระหว่างพรรคการเมืองมากขึ้นซึ่งการเป็นผู้สนับสนุนหลายพรรคการเมืองนั้น ในทางปฏิบัติอาจเกิดขึ้นได้ การกำหนดให้บุคคลหนึ่งสามารถเป็นสมาชิกพรรคการเมืองได้เพียงพรรคการเมืองเดียวไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาอันใด แต่อาจจะไม่สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้เกิดความประนีประนอมระหว่างพรรคการเมืองขึ้น

- การกำหนดให้พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ต้องดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้จำนวนห้าพันคนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนั้น ในทางปฏิบัติจะสามารถกระทำได้จริงหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกำหนดให้ดำเนินการภายในระยะเวลาหนึ่งปีก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ภายหลังร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมีผลใช้บังคับ พรรคการเมืองต่างๆ จะรีบดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หรือสร้างความนิยมให้พรรคตนเอง

- การกำหนดให้ดำเนินการรวบรวมผู้จัดตั้งพรรคการเมืองให้ได้ครบจำนวนห้าพันคนภายในกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนนั้น จะสามารถดำเนินการได้ทันการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเกิดขึ้นครั้งแรกภายหลังจากร่างรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับหรือไม่

- ในประเทศเยอรมนี พรรคการเมืองบางพรรคใช้เวลาหลายปีกว่าจะเข้าร่วมรัฐบาลได้ โดยพรรคการเมืองเหล่านั้นจะให้ความสำคัญกับอุดมการณ์ในการก่อตั้งพรรคการเมืองก่อน

- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้บุคคลมีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปสามารถยื่นจดแจ้งกับนายทะเบียนพรรคการเมืองและมีผลเป็นการจัดตั้ง

พรรคการเมืองทันที สามารถส่งบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ แต่พรรคการเมืองนั้นต้องไปดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคนภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้บุคคลจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปสามารถจัดตั้งพรรคการเมืองได้นั้น เป็นจำนวนที่น้อยเกินไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองควรพิจารณาจากข้อเสนอแนะหรือความเห็นของพรรคการเมืองประกอบด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า จากที่ได้รับฟังความคิดเห็นของผู้แทนพรรคการเมืองต่าง ๆ ข้อเสนอของพรรคการเมืองส่วนใหญ่เห็นว่าควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๔

มาตรา ๑๑๕

“มาตรา ๑๑๕ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑๔ วรรคหนึ่ง เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง สาขาพรรคการเมือง และคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เว้นแต่ข้อบังคับพรรคการเมืองตามมาตรา ๑๑๔ วรรคสอง จะกำหนดไว้เป็นประการอื่น”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ต้องมีการดำเนินการเลือกหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และคณะกรรมการสาขาพรรคการเมืองใหม่ เนื่องจากหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับนี้ต่างจากหลักการของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับก่อน ๆ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๕

มาตรา ๑๑๖

“มาตรา ๑๑๖ บรรดามติและข้อบังคับของพรรคการเมืองที่มีอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ และยังใช้บังคับอยู่ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

ให้พรรคการเมืองจัดให้มีหรือปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่สามารถดำเนินการปรับปรุงข้อบังคับพรรคการเมืองตามกำหนดระบอบดังกล่าว พรรคการเมืองนั้นจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๑๖

มาตรา ๑๒๒

“มาตรา ๑๒๒ ให้บรรดาคดีที่ได้ดำเนินการไว้กับพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และอยู่ระหว่างดำเนินการ เว้นแต่การดำเนินการเรียกคืนเงินสนับสนุน การชำระบัญชี การดำเนินคดีใด ๆ และกระบวนการเพื่อชำระค่าปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้คงดำเนินการต่อไป โดยจะดำเนินการอย่างไรนั้นให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า ปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงดำเนินการเกี่ยวกับการเรียกคืนเงินสนับสนุน การชำระบัญชี การดำเนินคดีใดๆ และกระบวนการเพื่อชำระค่าปรับทางปกครองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น หลักการที่กำหนดในร่างมาตรานี้ จะมีผลเป็นการยกเลิกการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรรอการพิจารณาร่างมาตรานี้ไว้ก่อน เพื่อสอบถามเจตนากรณีในการยกร่างมาตรานี้จากนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๒๒

มาตรา ๑๒๒/๑

“มาตรา ๑๒๒/๑ บรรดาผู้ซึ่งถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งซึ่งศาลมีคำสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และยังไม่พ้นระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ให้ถือว่าถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้นับต่อเนื่องไปจนครบกำหนดตามระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๑๒๒/๑

มาตรา ๑๒๓

“มาตรา ๑๒๓ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

ในระหว่างดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้บรรดาประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

บรรดาประกาศ ข้อบังคับ หรือคำสั่งของประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้ถือว่าเป็นของเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๑๒๓

จากนั้น ประธานกรรมการได้หารือเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่เสนอให้วุฒิสภากลั่นแกล้งบุคคลออกจากตำแหน่งว่า ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้บัญญัติหลักการรองรับเรื่องบทกำหนดโทษผู้ที่ถูกวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง รวมทั้งการเพิกถอนสิทธิทางการเมืองของผู้ถูกถอดถอนไว้หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๖๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ได้บัญญัติหลักการรองรับไว้ว่า ผู้ใดถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง หรือออกจากราชการนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติให้ถอดถอน และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือในหน่วยงานของรัฐในการรับราชการเป็นเวลาห้าปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องการดำรงตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระภายหลังรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่ไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดไว้ย่อมขาดคุณสมบัติ แม้บทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญจะกำหนดหลักการให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่หลักการดังกล่าวก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบันให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนว่าไม่เห็นด้วยกับหลักคิดของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ ให้นำมาใช้บังคับกับกรรมการองค์กรอิสระที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับด้วย หลักการดังกล่าวเป็นการใช้กฎหมายที่มีโทษมาใช้บังคับให้มีผลย้อนหลังเป็นโทษแก่บุคคล ซึ่งจะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระบางองค์กรต้องขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเป็นเหตุให้พ้นจากตำแหน่งภายหลังรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า บทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับองค์กรอิสระทุกฉบับ ควรบัญญัติหลักการในลักษณะว่า ให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญยังคงอยู่ในตำแหน่งต่อไป แต่จะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มี

ลักษณะต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ยกเว้นเรื่องระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้ารับการสรรหาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระมิให้นำมาใช้บังคับ เช่น เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หากผู้นั้นเคยดำรงตำแหน่งอธิบดีมาแล้วแม้ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งจะไม่ถึงห้าปีตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็ให้ถือว่าผู้นั้นเคยผ่านการเป็นอธิบดีมาแล้ว จึงสามารถดำรงตำแหน่งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่อไปได้ เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดหลักการในลักษณะดังกล่าว จะทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญหลายองค์กรสามารถอยู่ในตำแหน่งต่อไปได้

- บทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับองค์กรอิสระต่างๆ โดยเฉพาะหลักการในเรื่องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญอยู่ให้ดำรงตำแหน่งต่อไปนั้น ควรบัญญัติลักษณะเดียวกับที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ออกตามความในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปเป็นเวลาหนึ่งปีแล้วดำเนินการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จะทำให้ไม่ทราบว่าคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการสรรหาในการวินิจฉัยเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่ได้รับการสรรหาตามกระบวนการที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักคิดเรื่องการผ่อนปรนระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ จะทำให้กรรมการองค์กรอิสระชุดปัจจุบันซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และเป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถดำรงตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

- เรื่องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้ผู้ดำรงตำแหน่งในตำแหน่งต่อไปนั้น สามารถดำเนินการเป็นสามแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งแล้วสรรหาใหม่ทั้งหมด แนวทางที่สอง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งต่อไปจนครบวาระ และแนวทางที่สาม ให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เท่านั้นให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไป

- หลักการเรื่องการให้ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญให้ผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนั้น มีความเห็นจากผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระว่ารัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ ได้บัญญัติรับรองสถานะการดำรงของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่างๆ ไว้แล้ว การที่ร่างรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติเรื่องการดำรงตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ แต่ให้ไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการบัญญัติกฎหมายที่กระทบต่อการดำรงตำแหน่งของกรรมการองค์กรอิสระที่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ ได้บัญญัติรับรองไว้แล้ว จึงเป็นหลักการที่ไม่ชอบและจะยื่นฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญ

- ร่างรัฐธรรมนูญเมื่อประกาศใช้เป็นกฎหมายย่อมมีผลเป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ ซึ่งจะต้องพิจารณาบทเฉพาะกาลของร่างรัฐธรรมนูญว่าได้บัญญัติหลักการเพื่อรับรองการกระทำตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ ในเรื่องใดไว้บ้าง

- รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว ๒๕๕๗ รับรองสถานะของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้แม้รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรนำหลักการสำคัญที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญมาเป็นแนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ ทั้งนี้ หากสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอแล้วแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นที่อาจกระทบต่อแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็อาจหักท้วงไปยังสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติได้ตามที่เห็นสมควร

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในกรณีที่สถานการณ์บัญญัติแห่งชาติพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม สถานิติบัญญัติแห่งชาติจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งจำนวนสิบเอ็ดคน ประกอบด้วย กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ จำนวนห้าคน สมาชิกสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติ จำนวนห้าคน และประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานองค์กรอิสระที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนั้น ๆ จำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากประธานศาลรัฐธรรมนูญหรือประธานองค์กรอิสระร่วมมือกับสมาชิกสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติในขั้นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว แม้เสียงของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะเป็นเพียงเสียงส่วนน้อยในคณะกรรมการวิสามัญชุดดังกล่าวก็ตาม กรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ต้องนำเสนอแนวความคิดที่สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญตั้งเป็นประเด็นไว้ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการวิสามัญที่สถานการณ์บัญญัติแห่งชาติตั้งขึ้นไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการวิสามัญชุดดังกล่าวสามารถแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ทั้งฉบับ ทั้งนี้ ขอให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกลับไปพิจารณา หากพบข้อบกพร่องหรือตกหล่นในมาตราใดให้นำเสนอต่อที่ประชุมเพื่อพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า พรรคการเมืองอาจไม่ทำการขยายเพิ่มสาขาพรรคการเมืองให้มากกว่าที่ร่างมาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดไว้ เนื่องจากการขยายสาขาพรรคการเมืองเพิ่มเติมจะทำให้พรรคการเมืองไม่สามารถควบคุมการกำหนดตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ เนื่องจากต้องรับฟังความคิดเห็นของสาขาพรรคการเมืองที่รับผิดชอบหรือดูแลเขตการเลือกตั้งนั้นด้วย ทั้งนี้ อาจกำหนดให้มีมาตรการจูงใจให้พรรคการเมืองดำเนินการขยายสาขาพรรคการเมืองเพิ่มเติมซึ่งจะทำให้สาขาพรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในพรรคการเมืองมากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างมาตรา ๒๙ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองควรกำหนดมาตรการบังคับให้พรรคการเมืองต้องจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง เมื่อมีสมาชิกพรรคการเมืองในพื้นที่นั้น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่าสองร้อยคนแทนการกำหนดให้เป็นดุลพินิจของ

พรรคการเมืองในการขยายสาขาพรรคการเมืองเพิ่มเติมภายหลังจากจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาแล้ว และเสนอให้นำร่างมาตรา ๓๖ มากำหนดไว้ต่อจากร่างมาตรา ๒๙ เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน และสอบถามว่าเดิมการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองจะต้องมีสมาชิกพรรคการเมืองจำนวนเท่าใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองในอดีตได้บัญญัติหลักการเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคการเมืองโดยมีเงื่อนไขว่าพรรคการเมืองจะตั้งสาขาพรรคการเมืองได้ต้องมีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่าสองร้อยคน

- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองในหลายมาตราที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของพรรคการเมืองยังมีได้กำหนดให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเข้าไปมีส่วนร่วมได้เช่นเดียวกับสาขาพรรคการเมือง ดังนั้น ควรกำหนดให้ตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองในทุกมาตราที่สาขาพรรคการเมืองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของพรรคการเมือง และควรเชิญนายภุชงค์ นุตราวงศ์ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งสี่ฉบับด้วย

- ควรนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้นใหม่มาเผยแพร่ในเว็บไซต์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนได้พิจารณาเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้นใหม่มีการกำหนดไว้ในหมวด ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ ดำเนินการและอำนวยความสะดวกเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งบรรลุภารกิจและหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และเป็นไปตามมติและแนวทางที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประสงค์ที่จะให้กำหนดแยกบทบาทและภารกิจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งออกจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงอยู่ในกรณีที่มีการรัฐประหารและยกเลิกรัฐธรรมนูญ หลักคิดดังกล่าวน่าจะยังไม่ถูกต้องเพราะหากคณะรัฐประหารในขณะนั้นเห็นว่าไม่ควรให้มีการเลือกตั้งก็อาจมีคำสั่งให้ยกเลิกคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ได้ การมีพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรงก็ไม่เป็นหลักประกันว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะคงอยู่ได้ต่อไปหลังจากการรัฐประหาร สำนักงานซึ่งเป็นหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระมีขึ้นก็เพราะเหตุที่จะต้องมีการศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระเท่านั้น หากไม่มีการกำหนดให้มีศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระ สำนักงานซึ่งเป็นหน่วยงานทางธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระก็ไม่มี ความจำเป็นที่ต้องมีเช่นเดียวกัน คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ควรให้ความสำคัญกับการโต้แย้งความคิดเห็นของผู้ที่มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับแนวทางของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรคำนึงถึงหลักการที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ และนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ ทั้งนี้ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่มีการจัดทำเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญ เพราะเมื่อร่างรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับแล้ว การตีความบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญย่อมเป็นไปตามถ้อยคำและข้อความที่กำหนดไว้ในแต่ละมาตรา และเป็นหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัยตีความ แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตีความ ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และความประสงค์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ หรือผู้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวผู้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญในขณะนั้นอาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตีความให้เป็นไปแนวทางที่ควรจะเป็นก็ได้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power)

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันศุกร์ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

นายฐกฤต สดศรีประเวศ

นิติกรปฏิบัติการ

นายจิรวุฒิ อินทะชิต

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

นายอัครเดช คนซื่อ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์

วรรณวิภา เนตรประไพ/พิมพ์

ภัทธานัน ทัตถนันทน์/พิมพ์